
Promovendus Van Dijk:
West-Afrika's informele sektor moet groeien

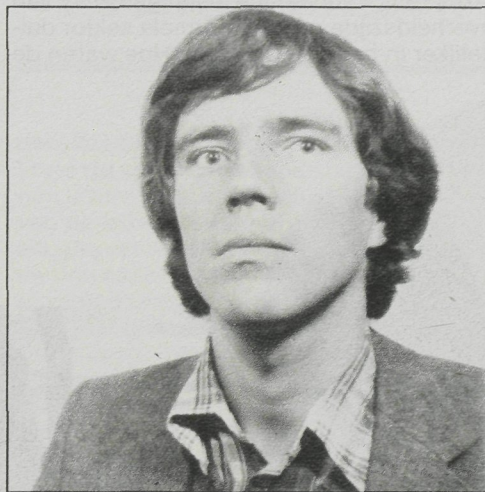
'n Strategie van kleinschaligheid

Meine Pieter Van Dijk studeerde onlangs af aan de VU op het proefschrift „De informele sector van Ouagadougou en Dakar”. Z'n motivatie: ondersteuning van de kleinschalige ondernemers in Afrikaanse volksbuurten. De manier: trachten een wetenschappelijk verantwoord onderzoek op te zetten dat een rol kan spelen naar Afrikaanse overheden toe, om hen van het belang van die „informele sektor” te overtuigen. Onder „informele sektor” kan van alles begrepen worden, van schoenpoetsen of autowassen bij stoplichten tot iets ingewikkelder activiteiten als timmeren, smeden of stenen vormen. Het gemeenschappelijk kenmerk is het ontbreken van een juridisch statuut, van een officiële registratie. Er zijn geen arbeidskontrakten, geen sociale zekerheden, geen vaste werktijden. Daar staat wel iets tegenover: de werkgever zorgt voor een opleiding in de praktijk, zorgt vaak voor huisvesting en voeding, en bij godsdienstige feesten voor nieuwe kleren.

„Wij woonden in een moderne flat midden in een Afrikaanse wijk. We hadden daar een prachtig uitzicht op. Het was er vol activiteit, de „informele sektor” speelde zich onder je balkon af. Ik kon daar geboeid naar staan kijken, soms urenlang. Ging je de deur uit, dan stond je meteen oog in oog met de sigarettenverkoper, de schoenpoetsers en aan de overkant een rijwielhersteller die voor de deur z'n banden plakt. En even verderop zag je midden op straat een smid aan 't werk met zelfgemaakte blaasbalgen. Kortom, het leefde geweldig. Ik ging me ervoor interesseren. Hoeveel mensen werken er in die sektor? Wat verdienen ze? Welke mogelijkheden biedt deze sektor voor Afrika, waar een modern industrialisatiebeleid vaak faalt?”

Van Dijk ging in 1973 naar West-Afrika, als assistent-deskundige in de werkgelegenheidsproblematiek van derdewereldlanden. Hij deed dat in VN-verband, nl. bij de ILO, de internationale arbeidsorganisatie van de VN. De ILO maakt in heel West-Afrika statistische analyses van alle werkgelegenheidsproblemen. Van Dijk: „Ik kwam in Dakar, de hoofdstad van Senegal terecht in een team met een nogal brede opdracht. Niemand wist eigenlijk precies hoe je dat kon aanpakken. Zo zat er een oude Fransman die z'n hele leven al in Afrika gesleten had en nauwelijks nog kansen zag om de economische toestand daar te verbeteren. Twee jongere Nederlandse assistentdeskundigen wilden flink de handen uit de mouwen steken, maar hoe?”

Dat bleek inderdaad geen eenvoudige zaak. Uiteindelijk werd uit het brede scala

„In een miljoenenstad als Lagos werkt officieel maar dertig of veertig procent, maar wat doet de rest?”

van mogelijkheden gekozen voor een onderzoek naar schepping van werkgelegenheid bij de opzet van een hotelindustrie in Gambia (een Senegalese enklave). 's Winters stromen de stranden daar vol met rijke Amerikanen en Europeanen. De hotels waren zeer modern opgezet, met veel buitenlands kapitaal. De werkgelegenheid voor de plaatselijke bevolking ging er echter amper op vooruit. Van Dijk: „De groenten werden allemaal per vliegtuig aangevlogen. Men deed geen moeite de groenten ter plaatse te verbouwen. Gekwalificeerd personeel was meestal buitenlands, alleen enkele obers en kamermeisjes waren lokaal. Je kunt dan best een rapport schrijven waarin je aanbeveelt de volautomatische keukens en de moderne wasserij te vereenvoudigen ten bate van wat meer werkgelegenheid, maar ik kreeg het gevoel dat ik weinig bereikte. Twee jaar lang gaf ik adviezen bij dit soort projecten, versnipperde daarmee mijn energie. Achter elk probleem kun je wel het woordje „werkloosheid” plakken”

In 1976 werd Van Dijk uitgezonden naar Nigeria, voor het project „Urbanisation and Unemployment” (verstedelijking en werkloosheid). Dat was erg interessant: „Als je kijkt naar een miljoenenstad als Lagos kun je met behulp van statistieken zien dat maar dertig tot veertig procent van de bevolking „officieel” werkt. Wat doet de rest dan om in leven te blijven? Zo ontdekte ik het geweldige belang van de informele sektor, waarin vaak een meerderheid werkzaam is”

Die sektor bleek niet in kaart te zijn ge-